

МАТ, СИН НА МАТОНУИ

Част 4 от „Мабиногион“

Превод от английски: Саркис Асланян, 1985

chitanka.info

Мат, син на Матонуи, беше крал на Гуинед, а Пръдери, син на Пуил, властвуваше над двадесет и една области в южната част на страната. Това бяха седемте области на Дъвед, седемте на Моргануг, четирите на Кередигяун и трите на Ъстрад Тъуи.

По онова време Мат, син на Матонуи, и ден не можеше да изкара, ако някоя мома не стоплеше краката му в своите скути; и само вихърът на войната можеше да го откъсне от полата ѝ. Девојката, която се грижеше краката му да са винаги топли, беше Гойуин, дъщеря на Пебин от Дол Бебин в Арвон, и в цялото кралство нямаше по-голяма красавица от нея.

Живееше той най-блажено в Кайр Датил в Арвон и нямаше охота дори да тръгне на обиколка из владенията си, и вместо него начело на дружината рицари заставаха двамата му сестриници — Гилвайтуи, син на Дон, и Гуидион, син на Дон, и обикаляха пределите на страната.

Девојката прекарваше цялото си време с Мат и двамата бяха неразделни. Но не щеш ли, в сърцето на Гилвайтуи пламна любов по нея и толкова силно се разгоря, че място не можеше да си намери и все за нея мислеше. Лицето му потъмня, започна да линее и целият толкова се измени, че човек трудно можеше да го познае.

Един ден Гуидион го огледа загрижено и каза:

— Какво става с тебе, братко?

— Защо питаш? Какво ми има?

— Гледам те, че от ден на ден слабееш, на болник си заприличал. Каж ми каква е мъката ти!

— Скъпи братко — каза Гилвайтуи, — страхувам се дори на тебе да открия какво е на сърцето ми.

— Защо не ми кажеш? От какво се боиш?

— Нали знаеш каква чудна дарба притежава Мат, син на Матонуи — ако двама души си кажат нещо, колкото и тихо да шепнат, вятърът веднага отнася думите им до ушите му.

— Да, разбрах те — каза Гуидион, — не е нужно да говориш повече. Зная какво те измъчва — обикнал си Гойуин.

Когато се увери, че брат му вече знае тайната му, дълбоко от гърдите му се изтръгна тежка въздишка.

— От въздишки полза няма, братко! — каза Гуидион. — Те не ще ти помогнат да спечелиш любовта ѝ. И тъй като нищо не ще постигнеш, докато Мат е с нея, ще направя тъй, че да се принуди да

свика войските си и да ги поведе на война — и тогава ще сполучиш да се добереш до любимата си. Имай вяра в мене, братко — всичко ще наглася!

След това двамата братя отидоха при Мат, син на Матонуи.

— Господарю — каза му Гуидион, — говори се, че в южните области са се появили някакви животни, каквито по-рано никой не е виждал на този остров.

— Как се наричат тези животни? — попита той.

— Докато са малки, им викат „хобой“^[1], а като пораснат, им дават друго име — „мох“^[2].

— А на вид какви са?

— Не са големи, но месото им е по-вкусно от говеждото.

— И кой е техният стопанин?

— На Пръдери са — получил ги е в дар от Араун, краля на Анун.

— Как можем да се сдобием с тези животни? — попита Мат.

— Аз и още единадесет воители, предрешени като бардове, ще отидем при него и ще го помолим да ни ги даде.

— Може и да ви откаже.

— И за това съм помислил, знам какво да правя — каза той. — Без свинете няма да се върна!

— Щом е тъй — каза Мат, — веднага тръгвай на път!

Без повече да се бавят, Гуидион, Гилвайтуи и още десет рицари потеглиха към Кередиоун. Стигнаха до замъка, в който беше отседнал Пръдери, и след като се предрешиха като бардове, влязоха вътре. Посрещнаха ги много радушно. И когато седнаха да вечерят, на Гуидион отредиха място до Пръдери.

— А сега всички с нетърпение очакваме да чуем един от младите бардове, дошли с тебе — каза Пръдери на Гуидион.

— Господарю — отвърна той, — ние имаме обичай, когато гостуваме на някой могъщ владетел, първата вечер най-изкусният между нас да започва пръв. Затова аз ще ви забавлявам тази вечер.

Гуидион беше най-добрият разказвач на света и до късно развличаше благородниците със своите предания и легенди, и всички го похвалиха за майсторството му. А за Пръдери беше истинско удоволствие да разговаря с него. Накрая Гуидион каза:

— Господарю, имам една молба към тебе и се питам, кой друг, ако не аз може да те предума да я изпълниш?

— Прав си — каза Пръдери, — надали има по-сладкодумен човек от тебе.

— Ето какво ще те моля, господарю — дай ми животните, които ти изпрати Араун, кралят на Анун.

— С най-голямо удоволствие щях да изпълня молбата ти — отвърна той, — ако не се бях врекъл пред моя народ да не се разделям с тях, докато не се разплодят и станат два пъти повече, отколкото са сега.

— Ако е само това, господарю, знам как можеш да се освободиш от дадения обет. Ето какво предлагам: тази вечер не ми обещавай, но не ми и отказвай да ми дадеш свинете. Утре ще видиш какво съм измислил.

През нощта Гуидион и неговите спътници се събраха да обсъдят какво да правят.

— Видно е — каза им той, — че не ще ни е лесно да се сдобием с тези свине.

— И все пак трябва нещо да измислим — казаха те.

— Добре, ще се погрижа да ги получим — каза Гуидион.

И тогава той извика на помощ магьосническите си способности и сътвори дванадесет жребеца, а след това и дванадесет хрътки — до една черни, но с бели гърди, а също и нашийници и каиши за тях, и то такива, че който и да ги видеше, щеше да си помисли, че са златни. За конете направи дванадесет седла и дванадесет юзди със златни мундщуци.

Когато всичко беше готово, поведе конете и кучетата при Пръдери. След като го поздрави, Гуидион каза:

— Когато снощи те помолих да ми дадеш свинете, ти ми отговори, че си се врекъл да не ги подаряваш и да не ги продаваш. Прочее не ще престъпиш клетвата си, ако ги замениш за нещо по-ценно. Ето, срещу тях ти предлагам тези дванайсет коня с все покривалата, седлата и юздите им, а също и тези дванайсет хрътки, както са си с нашийниците и каишките; твои ще бъдат и ей тези дванайсет златни щита. — Тях той създаде — отново чрез вълшебство — от дванадесет отровни гъби.

— Преди да чуеш моя отговор — каза Пръдери, — искам да чуя какво мислят моите съветници.

Посъветваха се и решиха да дадат свинете на Гуидион, а в замяна да получат конете, кучетата и щитовете.

А онези, щом се сдобиха със свинете, побързаха да се сбогуват и веднага тръгнаха на път.

— А сега, смели ми рицари — каза Гуидион, — час по-скоро трябва да се махнем от тези земи — магията ми има сила само един ден!

Цял ден вървяха, не се спряха и втория, и третия ден. На четвъртия ден Гуидион каза:

— Трябва бързо да поемем към непристъпните планини на Гуинед и там да скрием тези животни. Войската, която е тръгнала да ни преследва, е вече по петите ни!

Упътиха се към най-високото селище в планината и тук направиха кочина, и прибраха свинете в нея. След това се отправиха към Кайр Датил, където ги очакваше Мат, син на Матонуи. Когато пристигнаха в крепостта, видяха, че в нея се е събрало цялото войнство на кралството.

— Какво става? Защо сте всички тука? — попита ги Гуидион.

— Пръдери е вдигнал войските на всички двайсет и една области и ги е повел след тебе — отвърнаха те. — Вече се чудехме защо се забавихте толкова много — по-рано ви очаквахме.

— А къде са животните, които обеща да докараш? — попита Мат.

— Затворихме ги в една кочина в съседната област — отговори Гуидион.

В този момент прозвучаха бойните тръби, воините се подредиха и приготвиха за път. Братята също се въоръжиха и тръгнаха с останалите за Пенард в Арвон.

Но още същата вечер Гуидион, син на Дон, и брат му Гилвайтуи се върнаха в Кайр Датил. На Гилвайтуи постлаха да легне до Гойуин в леглото на Мат, син на Матонуи. И той прогони другите девойки от стаята, и похити честта на беззащитната девица.

На сутринта, още щом се развидели, двамата братя се отправиха натам, където Мат, син на Матонуи, беше разположил войските си на стан. Когато пристигнаха, видяха, че рицарите се събират на съвет — трябваше да решат къде да пресрещнат войските на Пръдери, — и те се присъединиха към тях. Взеха решение да останат в една своя

крепост в Арвон и тук да дадат решителен отпор на врага. Пръдери тръгна срещу тях и двете войски се срещнаха и влязоха в бой. Битката беше кръвопролитна и от двете страни паднаха много воители, но накрая войските на Юга се принудиха да отстъпят. Спряха се в един град, който все още се нарича Нант Кол, но тук бяха застигнати и в завързалата се битка още много воители проляха кръвта си. Тези, които успяха да се спасят чрез бягство, се събраха в Дол Бенмайн и решиха да молят за мир. В знак на миролюбие Пръдери изпрати заложници при Мат. Това бяха Гурги Гуастра и още двадесет и трима синове на благородници.

След това продължиха пътя си обратно в мир и до Ъ Трайт Маур никой не наруши постигнатото споразумение, но щом стигнаха Ъ Феленрид, пешите воители повече не можаха да се сдържат и отново се хванаха за оръжието. Като видя това, Пръдери проводи пратеници при Мат, син на Матонуи, и предложи двете войски да спрат да се бият и да се дръпнат назад, а в двубой да се срещнат той и Гуидион, син на Дон, който беше единственият виновник да се води тази война. Като чу това, Мат каза:

— Ако Гуидион не се възпротиви, готов съм да приема предложението му. Но никого не бих задължил да влезе в бой против волята му — ще изпълня дълга си и ще го защитя!

— Все пак — казаха пратениците — Пръдери намира, че е по-достойно този, който го е оскърбил, сам да премери сили с него, а останалите нека отстрани наблюдават боя помежду им.

— Бог ми е свидетел — каза Гуидион, — не ще се крия зад гърба на гуинедските воители! Сам ще изляза срещу Пръдери и с радост ще премеря сили с него!

Занесоха отговора му на Пръдери и той каза:

— Още по-малко аз мога да искам друг да отмъщава вместо мене — сам ще сторя това!

След като се въоръжиха, двамата мъже излязоха пред всички и застанаха един срещу друг. Гуидион се хвърли смело напред и като извика на помощ всичката си сила и юначност, а също и магьосническите си способности, успя да победи своя противник, и Пръдери беше убит в боя. Погребяха го в Майн Търяуг над Ъ Феленрид.

Воините на Юга потеглиха към своята страна, потънали в безутешна скръб. Голяма беше мъката им, защото бяха загубили своя крал и още много благородници, а и голяма част от конете и въоръжението си.

А воините на Гуинед ликуваха и се радваха на победата.

— Господарю — каза Гуидион на Мат, — не е ли редно вече да освободим благородника, когото ни оставиха като заложник? Мисля, че не бива да го държим в плен — нека върви при своите!

— Добре, пуснете го на свобода! — каза Мат.

Благородният младеж и останалите зложници бяха освободени и те поеха след своите другари.

А Мат реши да се прибере в Кайр Датил. През това време Гилвайтуи, син на Дон, тръгна както едно време с дружината рицари на обиколка из Гуинед и не се завърна в кралския замък.

Щом влезе в покоите си, Мат нареди да му постелят леглото, за да си полегне и постави краката си в скута на девойката.

— Господарю — каза му Гойуин, — повече не ще мога да топля краката ти — не съм достойна за тебе, защото съм жена!

— Че как така? Какво се е случило?

— Бях озлочестена, господарю, и то най-дръзко и безсрамно. Не се дадох лесно, борих се и виках, и всички в замъка разбраха какво става. И като си помисля, че насилниците са твоите собствени сестриници — Гуидион и Гилвайтуи! Поругаха моминската ми чест, като с това и тебе опозориха. И леглото ти оскверниха!

— Бог ми е свидетел — каза той, — ще си получат заслуженото! И за тебе, и за себе си ще отмъстя. А тебе ще взема за жена — от днес нататък ще бъдеш господарка на моите владения.

Двамата братя знаеха какво ги очаква, ако се приближат до кралския замък, затова продължиха да обикалят из страната. Но когато Мат забрани да им се дава храна и подслон, те се принудиха да се явят пред него.

— Привет, повелителю наш! — поздравиха го те.

— Какво, милост ли сте дошли да просите?

— Прави с нас каквото знаеш, господарю, в твоя власт сме.

— За жалост не е в моя власт да върна между живите воините, които загинаха заради вас. А за поруганата ми чест и за смъртта на

Пръдери каква утеха ще ми предложите? Много са греховете ви, но настъпи часът на възмездието!

Като каза това, Мат вдигна вълшебната си пръчка, докосна с нея Гилвайтуи и го превърна във вече годинясала сърна. Гуидион се опита да избяга, но Мат бързо го хвана, докосна и него с вълшебната пръчка и го превърна в елен.

— Тъй като всичките си злини сте вършили в съучастие, ви осъждам да бъдете и сега неразделни. Ще общувате като животните, чийто образ съм ви дал, и по всичко ще приличате на тях. И по времето, когато им се раждат малки, вие също ще се сдобиеете с рожба. И точно след година се върнете при мен.

Измина една година и в уречения ден под прозорците му се разнесе силен рев, последван от лай на кучетата в замъка.

— Вижте какво става там! — каза Мат.

— Господарю — каза един от придворните, — отвън стоят един елен и една сърна с малкото си.

Като чу това, той стана и излезе навън. Веднага забеляза трите животни — еленът, сърната и доста големичкото еленче. Мат вдигна вълшебната си пръчка и рече:

— Нека този от вас, който досега беше сърна, догодина да бъде глиган. А този, който беше елен, сега да стане дива свиня!

И ги докосна с вълшебната пръчка.

— А момчето ще взема при себе си, ще му дам име и ще го отгледам като свое.

Нарекоха го Хъдун и то остана в замъка.

— А вие вървете в гората! Ще живеете като себеподобните си; ще вземете техния нрав и по нищо не ще се отличавате от тях. И като мине една година, се явете под стените на замъка заедно с малкото, което ще ви се роди.

Точно след година под стените се разнесе кучешки лай и всички от замъка забързаха нататък да видят какво става. Мат също стана и излезе навън. Веднага забеляза трите животни — глигана, дивата свиня и едно доста едро за възрастта си прасе.

— Малкото ще взема при себе си и ще му дам име — каза той.

След това го докосна с вълшебната си пръчка и го превърна в красив младеж с прекрасна кестенява коса. Нарекоха го Хъхдун.

— А що се отнася до вас двамата, нека този от вас, който досега беше глиган, догодина да бъде вълчица, а този, който миналата година беше дива свиня, сега да стане вълк.

Като рече това, ги докосна с вълшебната пръчка и ги превърна във вълк и вълчица.

— Живейте и общувайте като животните, чиито образ съм ви дал. И точно след година се явете под тези стени!

Мина година време и в уречения ден под стените се разнесе кучешки лай и се вдигна голяма врява. Мат стана и излезе навън. Щом излезе, веднага забеляза вълка и вълчицата, а до тях едно яко вълче.

— Малкото ще взема при себе си и ще го нарека с името, което най му подхожда — Блайдун. С него стават трима — продължи той — чедата на неверния Гилвайтуи. Трима сина — все воини верни!

Подир тези думи Мат докосна двамата братя с вълшебната пръчка и им възвърна човешкия образ.

— Големи са прегрешенията ви към мене — каза им той, — но и наказанието, което ви наложих, не е малко. Стига ви и срамът, че живяхте и общувахте като диви зверове. А сега — обърна се той към слугите си — стоплете вода и им помогнете да се измият и облекат както подобава!

След като се приготвиха, двамата братя отидоха да му се представят.

— Вече ви простих — каза им той — и ще ви обичам и закрилям както преди. А сега ме посъветвайте коя девойка да си взема да топли краката ми.

— Господарю — каза Гуидион, — мисля, че най ти подхожда твоята сестриница Аранрод, дъщерята на Дон.

Пратиха да я повикат и не след дълго тя се яви пред тях.

— Кажи ми, хубавице, мома ли си още? — попита я Мат.

— Ами мома трябва да съм — отвърна тя.

Тогава той взе вълшебната си пръчка и я изви на дъга.

— Я сега прескочи тази пръчка — каза ѝ той — и ще разбера дали си мома.

Прескочи я, но щом стъпи на земята, от нея изпадна един красив младенец с буйни руси косици. Детето гръмко проплака. Щом чу гласа му, тя тръгна към вратата и в този момент изтърси нещо толкова малко, че никой освен Гуидион не успя да го забележи. Той го вдигна бързо от

земята, пови го в копринена кърпа и го скри в една малка ракла, която се намираще до леглото му.

— Ще трябва да кръстим и това момченце — каза Мат, като имаше предвид младенеца с буйните руси косици. — Името, което ще му дам, е Дилан^[3].

Щом го кръстиха, момчето веднага се отправи към морето. И в мига, в който стъпи във водата, се почувствува в стихията си. Гмурна се в морските дълбини и заплува като риба. И най-големите вълни не бяха страшни за него. Съдбата бе отредила да загине от ръката на чичо си Гованон. И това бе една от трите зли поличби.

Един ден Гуидион се събуди и в просъница чу детски плач, който идеше откъм раклата. Беше доста приглушен, но достатъчно силен, за да го разсъни напълно. Скочи бързо от леглото и отвори раклата. Като вдигна капака, видя, че вътре лежи едно малко хубаво момченце, което беше измъкнало ръчичките си от кърпата и се опитваше да се разповие. Взе го в ръцете си и го отнесе в града при една позната дойка и се споразумя с нея да откърми детето. Мина една година. През това време момчето толкова израсна, че като навърши година, изглеждаше по-голямо и от двегодишно дете. А на втората си година беше вече голямо момче и можеше само да ходи в кралския замък. Гуидион го обгради с внимание и грижи и то се привърза към него и го обикна повече от всичко на света. След това момчето остана да живее в замъка. Като стана на четири години, по ръст можеше да се мери и с най-едното осемгодишно момче.

Един ден Гуидион излезе на разходка, като взе и него със себе си. Отправи се към Кайр Аранрод. Когато влезе в замъка, Аранрод стана да го посрещне и го поздрави с добре дошъл.

— Дал ти бог добро! — отвърна той.

— А кое е това момче, което водиш със себе си? — попита тя.

— Това момче е твой син — каза той.

— Ти милост нямаш ли, човече? Не ти ли стига, че веднъж ми докара този срам, та сега отново ме караш да се червя!

— Туй да ти е срамът — че съм ти отгледал такъв напет момък! Заради него няма що да се червиш!

— А как се казва синът ти? — попита тя.

— Още си няма име, не съм го кръстил — отвърна той.

— Щом е тъй — каза тя, — орисвам го да остане без име дотогава, докато не го получи от мен самата!

— Ей богу, зла жена си — каза той. — А момчето все пак ще получи име, колкото и да не ти се иска това да стане. Добре разбирам защо го мразиш — продължи той, — та нали заради него не можа да се представиш за мома и сега всеки знае, че не си такава!

Толкова беше разгневен, че веднага напусна замъка и се върна в Кайр Датил, където остана да ноцува.

На другата сутрин Гуидион стана и заедно със сина си излезе да се разхожда по брега на морето. Тръгна в посока към Абер Менай и като намери сгодно място, призова на помощ магьосническото си изкуство и от разни миди и морски треви създаде цял кораб. След това по същия начин направи и кожи за обувки — в най-различни красиви цветове, една от друга по-хубави. Когато всичко беше готово, постави платна на кораба, качи и момчето и отплава към Кайр Аранрод. Спря срещу вратите на замъка, като се надяваше, че скоро някой ще ги види. Заловиха се и двамата за работа — единият кроеше, другият шиеше обувките. И когато разбра, че вече са ги забелязали от замъка, Гуидион мигом преобрази и себе си, и момчето, за да не може никой да ги познае.

— Какви са тези двамата на кораба? — попита Аранрод.

— Обущари са, господарке — отвърнаха слугите.

— Вървете да видите дали имат хубава кожа и дали са искусни майстори — нареди тя.

Слугите изпълниха заръката ѝ. Когато се качиха на кораба, Гуидион тъкмо оцветяваше кожата в златисто. Върнаха се при нея и ѝ казаха какво са видели.

— А сега премерете ходилото ми — каза тя — и поръчайте на обущаря да ми направи златни обувки.

Гуидион обаче вместо по мярка ги направи много по-големи. Занесоха ѝ обувките и тя веднага ги обу.

— Много са ми големи — каза тя. — Кажете на майстора, че ще си получи парите за тези, но да ми направи други, по-малки.

Той изпълни заръката ѝ, но този път ги направи много по-малки от нейния крак. Когато ги получи и сложи на краката си, тя каза:

— Вървете при обуцаря и му кажете, че и тези обувки не ми стават.

Предадоха му нейните думи и той каза:

— Не мога да ѝ направя обувки по мярка, докато не видя крака ѝ.

Като разбра какво е казал, тя реши да отиде при него. Когато се качи на кораба, Гуидион кроеше, а момчето шиеше.

— Добре дошла при нас — поздрави я той.

— Помози бог, обуцарю — отвърна тя. — Чудно ми е, че майстор като тебе не можа да ми ушие обувки по мярка.

— Два пъти не сполучих — каза той, — но сега вече ще останеш доволна.

В този момент на палубата кацна едно орехче. Момчето се прицели в мъничкото птиче и го улучи право в крачето — между сухожилието и костта. Като видя това, Аранрод се засмя:

— Ей богу — каза тя, — ловка ръка има това златокосо момче!

— Тъкмо това исках да чуя! — каза Гуидион. — А сега дано те сполети божието проклятие! Момчето вече си има име, и то много хубаво. Сама му го даде — Лай Лау Гъфес^[4].

След това развали магията и кожите, и готовите обувки се превърнаха в морска трева и водорасли.

— Бог ми е свидетел — каза тя, — нищо не ще спечелите от това, че ме измамихте!

— Все още не си видяла всичко! — каза той и възвърна на сина си истинския му образ, а после сам прие своята си външност.

— Щом е така — каза Аранрод, — ще го орисам никога да не носи оръжие и доспехи, докато аз сама не му ги дам!

— Ей богу, какво ли няма да измислиш в злобата си! — каза той. — И все пак оръжие и доспехи синът ми ще получи!

След това двамата отидоха в Динас Динлай. Минаха години, Лай Лау Гъфес порасна и стана красив и строен момък с благородна осанка. Но Гуидион забеляза, че нищо не го радва и все тъгува за това, че си няма ни кон, ни доспехи и оръжие. Извика го при себе си и му каза:

— Искам да те зарадвам, сине — още утре тръгваме с тебе на път да ти търсим оръжие и доспехи.

— Нищо няма да ме зарадва повече от това — отвърна младежът.

На другия ден станаха в зори и поеха към брега на морето. На върха на Кевин Клийн Тъно се качиха на конете си и се отправиха към Кайр Аранрод. Като приближиха, Гуидион направи така, че да не приличат на себе си, и пред вратите на замъка пристигнаха предрешени като млади бардове, като Гуидион изглеждаше малко по-възрастен и по-строг от младежа.

— Вратарю — извика той, — върви да съобщиш, че са пристигнали бардове от Моргануг.

Вратарят изпълни заръката му.

— Предай им, че са добре дошли при нас, и ги покани да влязат — каза Аранрод.

Всички в замъка се зарадваха на тяхното пристигане. Сложиха богата трапеза и седнаха да пируват. След като се нахраниха, Аранрод и Гуидион поведоха разговор и той й разказа своите чудни истории и легенди — вече знаем, че той беше изкусен разказвач.

Веселиха се до късно и когато стана време за сън, младежът и той се прибраха да спят в отредената за тях стая. Но още преди да пропеят първи петли, Гуидион стана и се залови за работа, като призова на помощ всичката си магьосническа сила и власт. И преди да настъпи зората на новия ден, цялата околност вече се огласяше от зова на бойни тръби и шума на многобройна войска. Когато започна да се развиделява, на вратата се почука и Аранрод ги помоли да отворят. Младежът стана да й отвори и тя влезе в стаята, придружена от една млада прислужница.

— О, добри люде — каза им тя, — лош час избрахте, за да ми гостувате!

— Наистина какво става тука? Какви са тези тръби и целият този шум? — попита Гуидион.

— Срещу нас идат безброй вражески кораби — толкова са много, че морето не се вижда от тях. Вятърът ги носи бързо към брега и скоро ще бъдат тука. Какво да правим?

— Нищо друго не ни остава, господарке — каза Гуидион, — освен да затворим вратите на замъка и да се отбраняваме както можем.

— Господ да ви поживи! — зарадва се тя. — А сега по-скоро се пригответе за бой! Ще ви донеса всичко необходимо, за да се въоръжите.

Като каза това, тя излезе от стаята. Не след дълго се върна заедно с две прислужници, които носеха оръжие и доспехи за двама.

— Господарке — каза ѝ Гуидион, — помогни на този момък да си сложи доспехите, а аз ще се наглася с помощта на твоите прислужници. Чувам, че врагът е вече съвсем наблизил!

— Веднага започвам — каза тя и го облече и натъкмя така, че нищо да не му липсва.

— Напълно ли е въоръжен младежът? — попита той.

— Да, готов е за бой — отвърна тя.

— Аз също съм готов — каза Гуидион. — А сега можем да си свалим доспехите — вече не са ни нужни.

— Но какво правите? — извика тя. — Не виждате ли, че корабите са пред самия замък!

— Там няма никакви кораби.

— Нищо не разбирам — каза тя. — Каква беше тази войска?

— Беше ми необходима — каза той, — за да те накарам сама да въоръжиш сина си — така проклятието, което тегнеше над него, остава без сила. Сега ще може да носи оръжие, но не на тебе трябва да благодари за това.

— Бога ми — каза тя, — ти си бил много жесток човек! Че помисли ли колко млади хора можеха да намерят смъртта си в бой с войските, които днес докара тука! А от моето проклятие той не ще избяга — орисвам го никога да не се ожени за девойка, от майка родена!

— Винаги си била зломислена жена и дано никога да не видиш добро! Но каквито и прокоби да кобиш, кълна се, че съпруга за него ще намеря!

След това двамата отидоха при Мат, син на Матонуи, и надълго и нашироко му разправиха за всички злини на Аранрод. Гуидион му каза как младежът се бе сдобил с оръжие и доспехи благодарение на магьосническите му способности.

— Да се опитаме тогава двамата с тебе — предложи Мат — чрез вълшебства и чародейни заклинания да сътворим една девойка от цветя. Нека тя стане жена на този напет красавец.

След това взеха дъбов цвят, жълт зановец, бял и червен трендафил и от тях създадоха чудно хубава девойка, чиято съвършена

красота нямаше равна на себе си. Кръстиха я според тогавашния обичай и я нарекоха Блодайд^[5].

След сватбената нощ, по време на пира на другия ден, Гуидион каза на Мат:

— Не ще е лесно на един мъж без земи и владения да поддържа семейството си.

— Не се безпокой за това — каза Мат. — Ще му дам най-хубавата област, за каквата един млад мъж може само да мечтае.

— Коя е тази област, господарю? — попита той.

— Ще му дам Динодинг — каза Мат.

Сега това място се нарича Айвънид и Ардидуи. Замъкът, в който Лай Лау Гъфес се установи да живее, се намирал в Мур Кастел, в планините на Ардидуи. Засели се в своите владения и ги пое под своя власт. И всички бяха доволни от новия си господар и от неговото управление.

След време той реши да направи посещение на Мат, син на Матонуи. Същия ден, в който тръгна за Кайр Датил, Блодайд излезе да се поразходи в околностите на замъка. Изведнъж се чу ловджийски рог и тозчас се появи един запъхтял се от умора елен, преследван от кучета и ловци, а след като отминаха и те, се зададоха група мъже, които ги следваха пешком.

— Пратете едно момче да узнае кои са тези хора — каза тя.

Момчето отиде при тях и ги попита кои са и откъде идат.

— Грону Бебир, владетелят на Пенлин, ловува тука със своята свита — отвърнаха те.

Пратеникът се върна и ѝ предаде техния отговор.

През това време Грону Бебир продължи да преследва елена, застигна го при река Кънвайл и там го уби. Така се бе увлякъл по лова, че денят вече преваляше, когато най-послед повали елена и насъска кучетата си по него. Тръгна да се връща едва след заник-слънце и вече падаше здрач, когато отново мина покрай замъка.

— Трябва да поканим този благородник да пренощува в замъка — каза Блодайд. — Иначе какво ще си помисли за нас, ако го оставим в този късен час да търси подслон на друго място.

— Вярно, господарке — съгласиха се придворните, — редно е да го поканим.

Излязоха пратеници да го пресрещнат и поканят в замъка. Той с удоволствие прие предложеното гостоприемство и тръгна с тях, а тя сама излезе да го приветствува и го поздрави с добре дошъл.

— Господ да те награди за добрината, стопанке — каза той.

Преоблякоха се за вечеря и седнаха на трапезата. Блодайд го погледна и в мига, в който очите ѝ срещнаха неговите, сърцето ѝ се изпълни с любов към него. И той я погледна, и същото чувство завладя и него. Не можа да скрие, че я е обикнал, и ѝ призна любовта си. Като чу това, радост обзе душата ѝ и цяла вечер разговаряха за голямата обич и нежност, която изпитваха един към друг. И когато дойде време за сън, те се прегърнаха и се отправиха заедно към покоите си.

На другия ден, когато Грону Бебир се накани да си ходи, тя му каза:

— Не тръгвай още! Остани и днес при мене!

Тази нощ също прекараха заедно. Като си легнаха, дълго мислиха какво да направят, че да останат завинаги заедно.

— Има само една възможност — каза той, — трябва да разбереш от мъжа си по какъв начин може да бъде погубен. Престори се, че си много загрижена за него, и той всичко ще ти каже.

На другия ден той отново се накани да си ходи.

— Ще те моля и днес да не ме напускаш — каза Блодайд.

— Щом искаш, ще остана — отговори той. — Но няма ли опасност да се върне господарят на замъка?

— Днес остани — каза тя, — а утре ще те пусна да си ходиш.

На следващия ден той се приготви за път и тя реши повече да не го спира.

— И не забравяй какво ти казах — напомни ѝ той. — Придай си загрижен вид, като го разпитваш, та да изглежда, че го правиш от любов към него, и непременно узнай как можем да го погубим!

Този ден Лай Лау Гъфес се завърна вкъщи. Приятните разговори, песните и веселбата не секнаха до късно през нощта. Когато се прибраха да спят, Лай заговори жена си, но тя не пророни ни една дума в отговор. Опита и втори път, но тя продължи да мълчи.

— Какво се е случило? — попита я той. — Да не си болна.

— Мисля си за нещо — отвърна тя — и ще се изненадаш, ако ти кажа за какво. Страхувам се да не загинеш. Не бих искала да си отидеш от този свят преди мене.

— Драго ми е, че любовта ти те кара да се безпокоиш за мене — каза той. — Но ако сам господ не ме погуби, не е никак лесно да бъда убит.

— За бога, защо не ми кажеш каква е тайната ти? Та аз не по-зле и от тебе ще я съхраня в паметта си!

— Че защо да не ти кажа. Не е лесно да бъда убит, защото копието, с което мога да бъда пронизан, трябва да се кове цяла година, и то не кога да е, а само в часовете на неделна литургия.

— Сигурен ли си в това? — попита тя.

— Можеш да ми вярваш — каза той. — Освен това не мога да бъда убит, когато имам твърд покрив над главата си, нито пък когато се намирам под открито небе. И никой не може да ме поразии, когато яздя кон или когато ходя пеша.

— Тогава по какъв начин можеш да бъдеш убит?

— Сега ще разбереш — каза той. — Първо трябва да ми се приготви баня на речния бряг; над нея трябва да се изплете сводест навес, който да се покрие с дебел пласт слама; след това трябва да се докара един козел, който да застане до коритото; а аз трябва с единия крак да стъпя върху гърба на козелата, а с другия — на ръба на коритото. И ако точно в този момент някой ме прониже с онова копие, не ще мога да избегна смъртта.

— Слава богу — каза тя, — всичко това трудно може да се случи.

След като узна тайната му, Блодайд веднага съобщи на Грону Бебир какво трябва да прави. Той се залови за работа и точно след година копието беше готово. Още същия ден той я извести за това.

— Господарю — каза тя на Лай, — чудно ми е как може да стане онова, което ми довери преди време. Ако ти приготвя баня, би ли ми показал как точно ще стъпиш на ръба на коритото и върху гърба на козелата?

— Добре, ще ти покажа — отвърна той.

След това тя изпрати вест на Грону и му каза да се скрие в подножието на хълма, който сега се нарича Брин Къвергир и се издига на брега на река Кънвайл. После заповяда да заловят всички козли от областта и да ги закарат към онзи край на реката, дето е под хълма Брин Къвергир. На другия ден тя каза:

— Всичко е готово, господарю — и баня съм приготвила, и сламен покрив има над нея.

— Щом е така — каза Лай, — да отидем да видим какво си направила.

След като разгледаха банята, тя каза:

— А сега не би ли искал да се изкъпеш, господарю?

— Да, с най-голямо удоволствие — отвърна той.

Влезе във водата и започна да се къпе.

— Господарю — каза му тя, — тука виждам от ония животни, които ти нарече козли.

— Да, наистина — каза той. — Кажу да хванат един и да го докарат тука.

Изпълниха заръката му. Тогава Лай излезе от коритото, облече се и постави единия си крак на ръба на коритото, а другия — на гърба на козела. В този миг Грону се показа на хълма, приклепна на едно коляно и метна отровното копие към Лай. То го прониза в хълбока, така че острието се заби дълбоко в тялото му, а дръжката остана да стърчи навън. Тогава Лай се превърна на орел, литна нагоре и издаде ужасен крясък. След това се изгуби от очите им и повече никой не го видя.

Когато останаха сами, двамата се прибраха в замъка и прекараха нощта заедно. На другия ден Грону се зае да покорява Ардидуи. След като завладя цялата област, се провъзгласи за неин владетел, тъй че и Ардидуи, и Пенлин се оказаха под негово господство.

Скоро вестта за това стигна до Мат, сина на Матонуи. Стана му мъчно за Лай, но много по-голяма беше мъката на Гуидион.

— Господарю — каза той, — не ще се успокоя, докато не разбера какво е станало с моя племенник.

— Добре, върви — каза Мат, — и нека господ ти помага!

И той тръгна на път. Много дни обикаля, преброди Гуинед, кръстоса надлъж и нашир Поуис, но от Лай не откри ни следа. Накрая отиде в Арвон. Спря пред един селски дом в Майнаур Банард, слезе от коня си и реши да остане тук да пренощува. Един след друг се прибраха стопанинът на къщата, семейството му и неговите ратаи. Последен в къщата влезе свинарят.

— Кажу ми, момко — обърна се към него стопанинът, — върна ли се и тази вечер онази свиня?

— Да, върна се — отговори той. — Току-що я затворих при останалите.

— Че къде толкова ходи тази свиня? — попита Гуидион.

— И ние не знаем. Всяка сутрин, щом отворим кочината, тя изхвърчава навън и хуква нанякъде — толкова бърза, че никой не може да я стигне. Дори не можем да разберем в коя посока поема — сякаш вдън земя пропада.

— Имам една молба към тебе — каза Гуидион. — Утре не пускай свинете от кочината, докато и аз не съм навън при тебе.

— Тъй да бъде, ще те изчакам — каза той.

След това легнаха да спят. На другата сутрин, щом пукна зората, свинарят разбуди Гуидион и той стана, облече се и излезе след него навън. Застана пред кочината и тогава свинарят отвори вратата. Щом я отвори, свинята изскочи навън и като стрела хукна напред, а Гуидион след нея. Тя тръгна нагоре по реката, след това свърна към една долина, която сега се нарича Нанталай, и като се спря под едно дърво, започна да се храни. Гуидион се приближи, за да види какво яде свинята. Оказа се, че ръфа загнили, червясали късове месо. Тогава вдигна поглед към клоните на дървото и на самия връх съзря един орел. Докато го гледаше, орелът се отърси и от него окапаха нови късове месо — свинята заръфа и тях. Гуидион си помисли, че в образа на този орел се крие Лай, и реши да му изпее една песничка:

*Дъб расте между две езера.
Облак чер е легнал над поля
И ако не греша, Блодайд
е виновна за всички това.*

Като спря да пее, орелът се спусна надолу и кацна на по-нисък клон. Тогава Гуидион запя втора песничка:

*Дъб расте на горска поляна,
ни дъжд го мокри, ни слънце грей.
Безчет мъки изстрада вече
на това дърво Лай Лау Гъфес.*

Орелът се спусна още по-надолу и кацна на най-ниския клон на дървото. Тогава той изпя трета песничка:

*Дъб расте на един стръмен рът,
на доблестен воин служи за подслон.
И ако не греша, тук при мен
искам Лай да слезе начаса.*

И орелът кацна на коляното на Гуидион. Тогава той го докосна с вълшебната пръчка и му възвърна истинския образ. Но надали някой можеше да познае в този измъчен клетник предишния Лай — беше останал само кожа и кости, горкият, душа береше.

Върнаха се в Кайр Датил. Тук с лечението му се заеха най-добрите лекари в кралството. Не мина и година и Лай се вдигна на крака, здрав и силен както преди.

— Господарю — каза той тогава на Мат, син на Матонуи, — крайно време е онзи, който ми причини всички тези страдания, да бъде справедливо наказан.

— Да, повече не бива да се чака — каза Мат. — Трябва да си получи заслуженото.

— Колкото по-скоро си отмъстя, толкова по-щастлив ще бъда — каза Лай.

Воините на Гуинед бяха свикани под знамената. Начело им застана Гуидион и ги поведе към Мур Кастел в Ардидуи. Като чу, че идат, Блодайед побягна към планината, като поведе със себе си и своите прислужници. Прекосиха река Кънвайл и забързаха към един замък, който се намираше високо в планината. Но от страх да не бъдат застигнати, жените вървяха само заднишком. И преди да разберат какво става, всички изпонападаха в едно езеро и, до една се издавиха. Оцеля само Блодайед. Не след дълго Гуидион я залови и ѝ каза:

— Не ще те убия, защото съм ти измислил по-жестоко наказание — ще те превърна в грозна птица! И затова че опетни честта на Лай Лау Гъфес, те проклинам да живееш във вечен страх от всички птици, и да не смееш да им покажеш лицето си по видело. И нека всички птици те мразят и преследват, където и да те срещнат. И отсега нататък ще се наричаш Блодайед^[6].

И тя все още носи това име, и до ден-днешен останалите птици я ненавиждат и отбягват.

Грону Бебир избяга в Пенлин и оттам проводи пратеници при Лай Лау Гъфес. Предложи му много земи и владения, а също и злато и сребро, като се надяваше по този начин да изкупи вината си пред него.

— Не ще приема ни земите, ни богатствата му — отвърна той. — Най-малкото, което мога да искам от него, е да отиде на онова място, където се намирах аз, когато ме порази с копието си. А аз ще застана там, където беше той, и ще метна копието си по него. Кажете му, че на нищо друго не съм съгласен.

Предадоха думите му на Грону Бебир и той каза:

— Няма как, трябва да изпълня волята му. А иде се намери ли някой между вас, верни мои благородници и воини, който да застане срещу копието вместо мене?

— Не, няма такъв — отвърнаха те.

И поради това, че отказаха да се пожертвуват вместо своя господар, ги нарекоха най-неверните воини в цялото кралство.

— Щом е тъй — каза той, — сам ще застана срещу него!

След това двамата отидоха на брега на река Кънвайл. Но този път си размениха местата — Грону Бебир застана на брега на реката, а Лай Лау Гъфес зае неговото място на хълма. Тогава Грону Бебир каза:

— Тъй като коварството на една жена стана причина да ти сторя злото, що ти сторих, моля те, позволи ми да поставя ей този камък, дето е на брега на реката, между себе си и тебе.

— Тъй да бъде, не ще ти откажа.

— Господ да ти благодари за добрината.

Тогава Грону премести камъка и се прикри зад него. Лай се прицели внимателно и метна копието. То прониза и камъка, и Грону Бебир и той падна мъртъв на земята. А камъкът още стои на онова място на брега на река Кънвайл, вижда се и дупката, която копието проби.

След това Лай Лау Гъфес отново пое властта в ръцете си и управлява земите си в щастие и благоденствие. И както е известно, покъсно става крал на Гуинед.

С това завършва четвъртата легенда на Мабиногион.

[1] хобой — прасе. — Б.англ.пр. ↑

- [2] мох — свиня. — Б.англ.пр. ↑
- [3] Син на морето. — Б.англ.пр. ↑
- [4] Лай — златокос, Лау — ръка, Гъфес — ловък. — Б.англ.пр. ↑
- [5] Блодайд — с лице на цвете. Б.англ.пр. ↑
- [6] Блодайуед — кукумявка. — Б.англ.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.